

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 462/2010-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. októbra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť R. P., V., t. č. vo výkone trestu I., zastúpeného advokátom JUDr. L. C., R., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tdo 47/2009 a jeho uznesením z 29. apríla 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. P. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júla 2010 doručená (doplnená 9. augusta 2010) sťažnosť R. P., V., t. č. vo výkone trestu I. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tdo 47/2009 a jeho uznesením z 29. apríla 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 76/2004 z 30. júla 2008 uznaný vinným zo spáchania trestného činu podvodu spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 k § 250 ods. 1 a 3 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere troch rokov, na výkon ktorého bol zaradený do druhej nápravno-výchovnej skupiny.

Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 1 To 15/2009 zo 14. júla 2009 rozhodol tak, že ho ako nedôvodné zamietol.

Rozhodnutie krajského súdu sťažovateľ prostredníctvom svojej obhajkyne napadol dovolaním z dôvodu, že podľa jeho názoru v jeho trestnej veci ide o nesprávne právne posúdenie zisteného skutku, ako aj o nesprávne použitie hmotnoprávneho ustanovenia.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Tdo 47/2009 z 29. apríla 2010 dovolanie sťažovateľa odmietol, pretože neboli splnené dôvody dovolania podľa § 371 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Podľa názoru sťažovateľa «právoplatným rozsudkom Okresného súdu v Martine sp. zn. 2T 76/2004 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 To/15/2009, ale aj uznesením Najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 47/2009 a konaním, ktoré mu predchádzalo boli porušené moje základné práva a slobody, a to predovšetkým právo na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvené v čl. 48 ods. 2 ústavy SR, ktorá vychádza z § 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd... V zmysle tejto právnej normy každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych

právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

Porušenie ústavného práva na spravodlivý proces vidím predovšetkým vtom, že sa s mojou obranou nevysporiadal zákonne súd prvého stupňa, rovnako, ako sa zákonne nevysporiadal s mojimi odvolaciami a dovolaciami dôvodmi odvolací resp. dovolací súd. Keďže napádam rozhodnutie dovolacieho súdu, nižšie sa zameriam na toto rozhodnutie. Dovolanie som podal podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. poriadku s tým, že skoršie rozhodnutie je založené na nesprávnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Toto tvrdenie som odôvodnil tak, že podstatnou chybou konania ostala nevyriešená otázka právnej povahy zabezpečeného bytu. OČTK ani súd sa dôsledne nezaoberali otázkou, či v danom prípade malo ísť o vlastníctvo tohto bytu alebo len jeho nájom. To, že v danej veci sme podľa názoru obžaloby mali zabezpečiť pre poškodeného vlastníctvo uvedeného bytu a nie nájom, tak ako to tvrdím ja, bolo dokazované v podstate len dvoma relevantnými dôkazmi. Výpoveďou poškodeného a listinným dôkazom označeným ako „Dohoda o odstúpení bytu k trvalému užívaniu“. Tvrdenia poškodeného nie sú pravdivé a vierohodné... Čo sa týka listiny nazvanej „Dohoda o odstúpení bytu k trvalému užívaniu“ k tejto sa žiada uviesť, že

... listina predložená poškodeným ani v najmenšom nie je titulom pre nadobudnutie nehnuteľnosti do osobného vlastníctva,

... zo záverov odborného vyjadrenia KEÚ v Bratislave vyplynulo, že obv. D. nie je pisateľom textu dohody, pisateľom textu je skôr poškodený G., navyše podpis D. na listine nie je autentický; moja účasť na tejto písomnosti je úplne vylúčená a tak v podstate jediný relevantný dôkaz svedčiaci v neprospech obžalovaných bol diskvalifikovaný. Okrem uvedených otvorenou ostala aj otázka obohatenia sa obvinených, hoci je to pojmový znak trestného činu podvodu. Nakoľko nebol preukázaný... prísľub poskytnutia bytu, ktorá bola kľúčovou otázkou vo vzťahu k nesplnenia prísľubu, teda aj možného uvedenia poškodeného do omylu, nie je možné moje konanie kvalifikovať ako trestný čin.

Navyše súdy ignorovali moje námietky aj ohľadne tvrdenej spôsobenej škody, hoci aj toto je kvalifikačným momentom... Som presvedčený, že súd nesprávne použil resp. nerešpektoval toto ustanovenie v časti týkajúcej sa povahy a výšky škody spôsobenej uvedeným trestným činom... Súdy všetkých stupňov si neujasnili, že danom prípade sa

nepredával byt, ale len právo nájmu a na ilustráciu uvádzam, že ustanovený znalec sa o skutočnosti, že sa jedná o nájom družstevného bytu dozvedel až na súdnom pojednávaní, pričom je notoricky známe, že táto skutočnosť má výrazný vplyv na určenie odplaty prevodu či už vlastníckeho práva alebo práva nájmu. Ak aj súd vychádzal z výšky obohatenia na úkor bývalých manželov G. nebral do úvahy fakt, že im bolo vyplatených 218.000,- Sk čo je suma, o ktorú sa potom ich prospech a teda aj škoda znižuje... Pre prípad, že súd mal za to, že v danej veci išlo o prísľub nájmu, tento bol absolútne naplnený a poškodený... nebol uvedený do omylu a ja... som sa na jeho úkor neobohatil a nemôže ísť o spáchanie tr. činu podvodu... Ak by bol súd naopak názoru, že v danom prípade išlo o prísľub jednoizbového bytu potom tento bol predmetom útoku a cena takéhoto bytu v tomto období v meste Martin bola tak, ako som už uviedol 60.000 - 80.000,- Sk. Súd teda podľa môjho názoru nesprávne posúdil predmet útoku a z toho dôvodu nesprávne určil výšku škody na veci čo má v konečnom dôsledku dopad aj na zmenu právnej kvalifikácie trestného činu, nakoľko vychádzajúc z uvedeného by sa jednalo o škodu malú. Preto v prípade, že by si súd osvojil „prísľub bytu“ mal som byť súdený podľa § 250 ods. 1, 2 zákona č. 140/1961 Zb. a nie podľa hmotnoprávných ustanovení § 250 ods. 1, 3 zákona č. 140/1961 Zb., ako vo svojom rozsudku ustálil Okresný súd v Martine a ako to de facto potvrdil svojim uznesením ja odvolací súd tým, že moje odvolanie zamietol.

Najvyšší súd mnou podané dovolanie odmietol a vyslovil, že v danom prípade nie sú splnené dôvody dovolania v zmysle § 371 Tr. poriadku stým, že správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať a meniť a rozsah prieskumného oprávnenia dovolacieho súdu je obmedzený na právne posúdenie ustálených skutkových zistení. Podľa názoru dovolacieho súdu som sa v podanom dovolaní zaoberal len skutkovými otázkami, ktoré dovolací súd nie je oprávnený riešiť. Nazdávam sa však, že ak súd považoval „Dohodu o odstúpení bytu k trvalému užívaniu“ za relevantný dôkaz prísľubu 1 - izbového bytu do osobného vlastníctva a nie za prísľub nájmu, tak vec nesprávne právne posúdil, navyše ak bola škoda iná ako to bolo ustálené v rozhodnutí súdu prvého stupňa, čo má dopad na právnu kvalifikáciu skutku, došlo k nesprávnemu použitiu hmotnoprávneho ustanovenia v zmysle ktorého som nemal byť odsúdený podľa § 250 ods. 1, 2 zákona č. 140/1961 Zb. a nie podľa hmotnoprávných ustanovení § 250 ods. 1, 3 zákona č. 140/1961 Zb., ako vo svojom rozsudku ustálil Okresný súd v Martine.».

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie, vydal nález

„1) ktorým by... vyslovil, že NS SR v konaní sp. zn. 2 Tdo 47/2009 porušil moje právo na spravodlivý proces zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR § 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

2) zrušil by toto napadnuté rozhodnutie a vec by vrátil NS SR na ďalšie konanie,

3) rozhodol by o prerušení výkonu mnou vykonávaného trestu odňatia slobody,

4) uložil by porušovateľom povinnosť nahradiť mi nemajetkovú ujmu v sume 12.000,- € titulom primeraného Finančného zadostučinenia do 3 dní odo dňa právoplatnosti v prospech účtu môjho právneho zástupcu... a

5) zároveň by mi priznal právo aj na náhradu všetkých trov tohto konania v rovnakej lehote, ktorých výšku vyčíslim dodatočne a ktorá bude uvedená v písomnom vyhotovení samotného nálezu.“

V doplnení sťažnosti doručenom ústavnému súdu 9. augusta 2010 sťažovateľ okrem iného uviedol:

„Podľa môjho názoru NS SR nevenoval dostatočnú starostlivosť k preskúmaniu dovolania a jeho obsahu a toto odmietol skôr alibisticky, použijúc výklad v rozsahu prieskumného oprávnenia skôr z dôvodu akéhosi nezáujmu.

Zdá sa mi odporujúce samotnému zákonu, keď NS SR, výklad taxatívneho dôvodu dovolania § 371ods. 1 písm. i) Tr. por. používa bez riadneho preskúmania zdôvodnenia dovolania a odkazuje len na samotné odôvodnenia rozsudku a s ním spojeného uznesenia.

Podľa odôvodnenia uznesenia NS SR by potom rozsah preskúmania dovolania NS bol obmedzený iba na odôvodnenia rozsudku a následného uznesenia a nie celého spisu, teda konania, ktoré týmto rozhodnutiam predchádzalo.

Dovolanie sa podáva proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právopl. skončená...

... pred odvolacím súdom bolo odvolanie riadne zdôvodnené, pričom na obhajobu som predložil relevantné dôkazy, ktoré samé o sebe a v spojení s inými dôkazmi vyvracali moju vinu a zároveň spochybňujú správnosť samotnej kvalifikácie podstaty tr. činu.

Keďže konaním pred OS a KS neboli odstránené nedostatky k správne posúdeniu veci a k určeniu správnej kvalifikácie tr. činu, bolo možné využiť iba dovolanie, pretože obnovou konania nie je možné naprávať porušení zákona.

Podľa odôvodnenia uznesenia NS SR potom nemá zmysel podávať dovolanie podľa písm. i), ak OS alebo KS vo svojich rozhodnutiach výslovne neuvedú, že kvalifikáciu tr. činu určili zle (chybne) a napriek nesprávnosti ju ponechávajú. NS SR ďalej v podstate uvádza, že ak boli naplnené znaky skutkovej podstaty tr. činu podvodu podľa § 250, tak je úplne jedno, či súd odsúdi páchatel'a v prvom odseku alebo treťom.

Namietal som nesprávne právne posúdenie zisteného skutku a nesprávne použitie hmotnoprávneho ustanovenia spočívajúce v skutočnej škode, ktorá mohla poškodenému preukázateľne vzniknúť.

Domnievam sa, že NS SR v predmetnom uznesení použil mimoriadne reštriktívny výklad predmetných ustanovení Tr. por. o dovolaní a odmietnutie dovolania odôvodnil tým, že nie sú splnené dôvody dovolania... Ako som vyššie uviedol nesprávnu právnu kvalifikáciu tr. činu, je možné po odsúdení a odvolaní, resp. jeho zamietnutí napadnúť iba sťažnosťou pre porušenie zákona, teda dovolaním, pričom inú možnosť odsúdený nemá ako sa dovolať spravodlivosti.

Ďalej poukazujem na skutočnosť, že v danom prípade je nutné použiť teleologický výklad, nakoľko ustanovenie Tr. por. o správnom použití kvalifikácie tr. činu má vplyv na generálnu prevenciu, slobodu jednotlivca a jej obmedzenie výlučne zákonným spôsobom a preto musí byť vykladané prísne v súlade s účelom, na ktorý je takéto ustanovenie zaradené v Trestnom poriadku a tiež v súlade so znením Ústavy SR a medzinárodných dokumentov.

Predmet zákona..., základné zásady tr. konania..., tieto akoby NS SR ako inštitúcia a primárny ochranca ústavnosti opomenul.

NS v odôvodnení argumentuje tým, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu v zákone výslovne uvedených procesných a hmotnoprávnych chýb, nie však na revíziu skutkových zistení urobených súdmi prvého alebo druhého stupňa. Ako sa potom môžem dovolať spravodlivej nápravy za zjavne nespravodlivý súdny proces.

Nemôžem ani súhlasiť s pripomienkou NS, v ktorej uvádza, že v rozsudku súdu prvého stupňa bola škoda ustálená výškou tržnej hodnoty toho o čo poškodený prišiel. Okresný súd pri ustálení škody nevezal do úvahy relevantné dôkazy o nesprávnych skutkových zisteniach a zamietol ich. KS nereagoval na dôvodnosť odvolania, ktoré bolo... veľmi podrobne zdôvodnené a KS nič nebránilo tieto dôkazy vykonať k náležitému zisteniu tr. činu a spravodlivého potrestania páchatel'ov. KS iba odkazoval uznesením na rozsudok OS a teda postup revízie úplne zlyhal, čím mám opodstatnenú pochybnosť o spravodlivosti. KS ani neprekázalo, že v mojom prípade absentovala pohnútká pre spáchané tr. činu a k predmetnému činu mi túto pohnútku sám v podstate v odôvodnení doložil.“

Zároveň sťažovateľ upravil petit sťažnosti a žiadal vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil, že:

„Najvyšší súd SR v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tdo 47/2009 porušil základné právo sťažovateľ na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 49 Ústavy SR a právo uloženia trestu výlučne na základe zákona zaručené v čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie NS SR sp. zn. 2 Tdo 47/2009 zo dňa 29. 4. 2010 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi Ústavný súd SR priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 12.000,- €..., ktoré mu je NS SR povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

NS SR je povinný zaplatiť náhradu trov konania na účet právneho zástupcu sťažovateľa podľa záverečného vyčíslenia a to do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. ...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1193 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V prvom rade je potrebné poznamenať, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí

predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom – advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Pretože sťažnosť sťažovateľa podaná prostredníctvom právneho zástupcu (doručená ústavnému súdu 29. júla 2010) a „*vlastnoručne napísané doplnenie sťažnosti*“ sťažovateľom (doručené ústavnému súdu 9. augusta 2010) neobsahovali totožný petit, najmä čo sa týka namietaného porušenia základných práv, ústavný súd tieto návrhy zlučil a pristúpil ku skúmaniu prípadného porušenia všetkých uvádzaných základných práv sťažovateľa rozhodnutím najvyššieho súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval za predmet sťažnosti namietané porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 49 ústavy a práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a v čl. 7 ods. 1 dohovoru, k porušeniu ktorých malo dôjsť uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 47/2009 z 29. apríla 2010.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietrahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.

1. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 47/2009 z 29. apríla 2010

Sťažovateľ v sťažnosti pred ústavným súdom namieta, že najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Tdo 47/2009 z 29. apríla 2010 porušil jeho základné právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že sa jeho obranou „nevysporiadal zákonne“, nevenoval dostatočnú starostlivosť preskúmaniu dovolania, použil mimoriadne reštriktívny výklad ustanovení o dovolaní a opomenul predmet zákona (Trestného poriadku) a základné zásady trestného konania.

Účelom práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé konanie je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01).

Podľa judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru), ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v príslušnom právnom konaní. Takýmto predpisom v posudzovanej veci je Trestný poriadok.

Právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie sa v trestnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých trestnoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá

konania pred trestným súdom vrátane konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch podľa ôsmej hlavy tretej časti Trestného poriadku. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 368 a nasl. Trestného poriadku (druhý diel ôsmej hlavy tretej časti).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Ústavný súd z tohoto hľadiska preskúmal rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 47/2009 z 29. apríla 2010, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa. Nezistil pritom žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohoto súdu, ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia naopak vyplýva, že najvyšší súd sa zaoberal a vysporiadal s dôvodmi sťažovateľa, ale pretože sa s nimi nestotožnil, dovolanie odmietol.

Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia v podstatnom uviedol:

«Podľa názoru obvineného v danej veci ide jednoznačne o nesprávne právne posúdenie zisteného skutku, ako aj o nesprávne použitie hmotnoprávneho ustanovenia. Uviedol, že orgány činné v trestnom konaní ani súd sa dôsledne nezaoberali otázkou, či malo ísť o vlastníctvo bytu alebo o nájom bytu, ktorý poškodenému obvinení nezabezpečili. Poukázal na dôkazy, o ktoré bola opretá obžaloba, že išlo o výpoveď poškodeného a listinný dôkaz označený ako „Dohoda o odstúpení bytu k trvalému užívaniu“, pričom táto listina predložená poškodeným nespĺňa ani v najmenšom kritéria pre nadobudnutie nehnuteľnosti do osobného vlastníctva a upriamil pozornosť na ustanovenie § 132 Občianskeho zákonníka a na § 5 zák. č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov.

V ďalšej časti dovolania obvinený R. P. sa zaoberal skutkovými otázkami, poukazujúc na to, že pisateľom spomenutej dohody, ktorú podľa obsahu by bolo možné považovať len za prísľub nájmu bytu ale nie vlastníctva, nebol R. D., ktorý je trestne stíhaný v samostatnom konaní, ale že záujem na kriminalizovaní obvinených mal práve poškodený G., s motiváciou získania bytu. Popísal za akých okolností došlo k predmetnému prevodu členských práv a povinností spojených s užívaním družstevného bytu poškodeným a uviedol, že nepreukázanou ostala otázka prísľubu jednoizbového bytu poškodenému, pretože obvinení tento prísľub popreli a svedčil o ňom len poškodený a rovnako otvorenou že ostala i otázka obohatenia sa obvinených.

Podľa názoru obvineného prvostupňový i druhostupňový súd nemali jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností preukázanú existenciu prísľubu poskytnutia bytu poškodenému, ktorá bola kľúčovou otázkou vo vzťahu k nesplneniu tohto prísľubu, a teda aj možného uvedenia poškodeného do omylu.

V tej súvislosti obvinený rozoberal aj otázku spôsobenej škody. Podľa neho nesprávne bolo použité ustanovenie § 89 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. v časti týkajúcej sa určenia povahy a výšky škody. Uviedol, že ak by aj pripustil, že poškodenému sľúbili nájom bytu, potom naplnili svoje sľuby, poškodený nebol uvedený do omylu, obvinení sa neobohatili, a teda nemohlo ísť o spáchanie trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 3 Tr. zák. účinného do 31. decembra 2005.

Pri určení výšky škody mal podľa názoru obvineného súd vychádzať z ceny jednoizbových bytov obdobia roku 2001, ktorá sa pohybovala v rozmedzí od 60.000,- Sk do

80.000,- Sk. V takom prípade by nemohlo ísť o trestný čin podľa § 250 ods. 1, ods. 3 Tr. zák., ale len podľa § 250 ods. 1 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. ...

Najvyšší súd... zistil, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. (§ 382 písm. c) Tr. poriadku).

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. dovolanie je možné podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Rozsah prieskumného oprávnenia dovolacieho súdu je v zmysle vyššie citovaného ustanovenia obmedzený na právne posúdenie ustálených skutkových zistení. Dovolací súd nie je legitimovaný posudzovať ani úplnosť skutkových zistení ustálených súdmi oboch stupňov v pôvodnom konaní a rovnako ani hodnotenie dôkazov vykonaných v pôvodnom konaní.

Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu v zákone výslovne uvedených procesných a hmotnoprávnych chýb, nie však na revíziu skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa.

Ťažisko dokazovania je totiž v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňovať, prípadne korigovať, len odvolací súd.

Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúmavanie všetkých rozhodnutí súdu druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený, bez ďalšieho, prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať.

Preto pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa.

Podstatou správnej právnej kvalifikácie je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní (ktorých správnosť a úplnosť dovolací súd nemôže hodnotiť) bol podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

V predmetnom prípade obvineného R. P. skutok uvedený vo výroku rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý najvyšší súd považuje zo zákona za nemenný, mohol byť a aj správne bol posúdený ako trestný čin podvodu spáchaný v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2, § 250 ods. 1 a odsek 3 Tr. zák. účinného do 31. decembra 2005.

Dovolanie obvineného sa v skutočnosti zaoberá skutkovými otázkami, a to jednak spochybňovaním toho, že by obvinený R. P., spolu s ďalšími obvinenými, uviedol poškodeného do omylu. To je predovšetkým otázka skutková, ktorá bola predmetom dokazovania. Tým sa nemôže dovolací súd zaoberať. V ďalšej časti dovolania opäť na základe iných predstáv o skutkových záveroch obvinený hodnotí záver súdov o právnej kvalifikácii skutku ako nesprávny a vychádza z toho, že výška spôsobenej škody mala byť ustálená v menšom rozsahu, a preto mala byť použitá miernejšia právna kvalifikácia.

Pripomenúť treba, že v rozsudku súdu prvého stupňa bola škoda ustálená výškou tržnej hodnoty toho o čo poškodený prišiel v dôsledku podvodného konania obvinených a síce o hodnotu členského podielu pri užívaní trojizbového družstevného bytu, z ktorého sa na základe prevodu členských práv na inú osobu vystaňoval, čo predstavovalo 370.000,- Sk, ako to ustálil okresný súd.

Bolo by nesprávne pri trestnom čine podvodu vychádzať z hodnoty toho čo páchatel sľúbil zadovážiť, no nesplnil to, lebo už na začiatku mal podvodný úmysel, keďže R. D. nemal vo vlastníctve a ani v užívaní obvinenými sľúbený jednoizbový byt, ale treba brať za rozhodujúce to, o čo bol poškodený reálne podvedený, a to boli jeho členské práva spojené s užívaním trojizbového družstevného bytu.

So zreteľom na uvedené možno uzavrieť, že z podaného dovolania je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., a preto bolo potrebné rozhodnúť tak, ako sa uvádza vo výroku tohto uznesenia.»

Ústavný súd v súvislosti s namietaným porušením základného práva na spravodlivé súdne konanie poznamenáva, že tak ako judikatúra Komisie pre ľudské práva (sťažnosť č. 6172/73, X. v. United Kingdom, sťažnosť č. 10000/83, H v. United Kingdom), aj doterajšia judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. v prípade Delcourt, resp. Monnel a Morris) pod spravodlivým súdnym procesom (fair hearing) v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom

vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu. Európsky súd pre ľudské práva tiež uviedol, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Pravidlá týkajúce sa splnenia podmienok konania o dovolaní majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00, taktiež vec Pérez De Rada Cavanilles c Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. októbra 1998).

Kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä spôsob, akým malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd.

Ústavný súd v uvedenej súvislosti ďalej poznamenáva, že na posúdenie (ne)existencie dôvodu dovolania je zásadne príslušný dovolací súd. Skutočnosť, že sťažovateľ zastáva iný právny názor, než prijal v tejto veci najvyšší súd, nemôže viesť k záveru o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom, v tomto prípade najvyšším súdom, by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia

príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02). Podľa ústavného súdu však posúdenie splnenia zákonných dôvodov dovolania zo strany najvyššieho súdu, osobitne jeho závery, takéto nedostatky nevykazuje.

Najvyšší súd, ako to vyplýva z citovanej časti jeho rozhodnutia, jasne, zreteľne a dostatočne zrozumiteľne uviedol, prečo považoval námietky sťažovateľa za otázky skutkové a prečo sa nimi nemohol zaoberať. V žiadnom prípade neprichádza do úvahy konštatovanie, že by sa najvyšší súd argumentáciou sťažovateľa nezaoberal. Pokiaľ sa sťažovateľ s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, ústavný súd dodáva, že otázka posúdenia podmienok dovolacieho konania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení sťažovateľom označených práv.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľa odôvodňujúcu porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením označených práv. Napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nemôže byť v takej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj preto, že toto porušenie sa nedá vyvodiť iba z určitého výkladu a aplikácie platných procesných noriem upravujúcich postup všeobecných súdov v opravných konaniach (podobne aj I. ÚS 66/98, II. ÚS 811/00, I. ÚS 108/07).

Ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody mimoriadneho opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Trestný poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať

odoprenie prístupu sťažovateľa k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch (obdobne I. ÚS 360/08).

Ústavný súd poznamenáva, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov z dôvodov tvrdených sťažovateľom môže v zmysle svojej konštantnej judikatúry zasiahnuť len vtedy, ak by ich rozhodnutie (a postup, ktorý mu predchádza) bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (napr. I. ÚS 17/01), z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by malo za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 47/2009 z 29. apríla 2010 podľa názoru ústavného súdu nemožno považovať za arbitrárne a nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Trestného poriadku.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadnu možnosť porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru), realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základných práv zaručených v čl. 48 ods. 2 a čl. 49 ústavy a práva zaručeného v čl. 7 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tdo 47/2009 a jeho uznesením z 29. apríla 2010

Porušenie označených základných práv sťažovateľ, ako to vyplýva z obsahu sťažnosti podanej ústavnému súdu, odvíja predovšetkým od namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rovnako právny zástupcom sťažovateľa tvrdené porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy evidentne smeruje k tvrdeniu o porušení práva na spravodlivé konanie. Svedčí o tom navrhovaný petit nálezu, v ktorom žiadal, aby ústavný vyslovil, že najvyšší súd

porušil sťažovateľovo „právo na spravodlivý proces zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR...“. Keďže ústavný súd nekonštatoval porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohol vysloviť ani porušenie ďalších sťažovateľom označených základných práv.

Navyše, čl. 49 ústavy možno považovať za ústavné vyjadrenie zásady „nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege“. Sťažovateľ bol trestne stíhaný a právoplatne odsúdený pre trestný čin, ktorý je uvedený v osobitnej časti Trestného zákona a má svoju presne definovanú skutkovú podstatu. Sťažovateľ teda nebol odsúdený za taký trestný čin, ktorý nie je v Trestnom zákone obsiahnutý a definovaný v konkrétnej skutkovej podstate. Preto vôbec neprichádza do úvahy možnosť porušenia tohto ustanovenia ústavy právoplatným odsúdením sťažovateľa.

Obdobný záver platí aj vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 7 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd nezistil existenciu akejkoľvek príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením označených základných práv zaručených ústavou, resp. práva zaručeného dohovorom rozhodnutím najvyššieho súdu, preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia, a rozhodnutie o ďalších sťažovateľom požadovaných otázkach (zrušenie rozhodnutia najvyššieho súdu, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a trov konania) je podmienené vyslovením porušenia práv alebo slobôd sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd sa tou časťou sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáhal ich priznania, nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2010